

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 814/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen maahanmuutosta ja rikollisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Arja Juvosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 814/2022 vp:

Milloin hallituksen aiemman kirjallisen kysymyksen KKV 858/2020 vp vastauksessa esittämät toimet tehoavat katurikollisuuteen, koska kasvu vuoteen 2020 on ollut huomattavaa,

mikä määrä kotoutustoimia riittää,

mikä määrä poliiseja riittää,

missä maassa kotoutustoimet ovat onnistuneet,

kuinka kauan menee ennen kuin hallitus tunnistaa ja tunnustaa ilmiön juurisyys ja

aikooko hallitus noudattaa Ruotsista annettuja ohjeita ja neuvoja, jotta Suomen tie ei ole Ruotsin tie?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa kiinnitetään huomiota turvallisuuden parantamiseen sekä uusiin turvallisuushyönteisiin varautumiseen. Hallitusohjelman mukaisesti erityistä huomiota on kiinnitetty henkilökohtaiseen koskemattomuuteen sekä henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten vähentämiseen. Hallituskauden keskeisiä haasteita oikeusvaltion näkökulmasta ovat olleet muun muassa muuttunut turvallisuustilanne ja uhkien monipuolistuminen, turvallisuuden tunteen ylläpitäminen sekä turvallisuusviranomaisten toimintakyky. Hallitusohjelma linjaa myös toimenpiteiden painopisteen siirtämistä entistä vahvemmin ennalta ehkäisyyn.

Nuorten ja nuorten aikuisten rikollisuus on vuodesta 2011 alkaen pääasiassa vähentynyt niin poliisin tietoon tulleen rikollisuuden, rikostuomioiden kuin kokonaisrikollisuutta mittaavien kyselytutkimusten mukaan. Vuodesta 2015 alkaen väkivaltarikollisuuden taso on kasvanut alaikäisten ja erityisesti alle 15-vuotiaiden ikäryhmissä. Vaikka entistä suurempi osa nuorista voi entistä paremmin ja tekee entistä vähemmän rikoksia, kasaantuu pahoinvointi ja rikollisuus pienelle ryhmälle. Pieni osa nuorista tekee siis suuren osan rikoksista.

Tutkimusten perusteella tiedetään, että rikoskäyttäytymistä ennustaa parhaiten aiempi rikoskäyttäytyminen. Mitä varhaisemmassa vaiheessa pääsemme vaikuttamaan yksilön toimintaan ja mahdollisesti ennalta estämään rikoksia, vähentää se todennäköisyyttä syyllistyä rikokseen myöhemmin. Koska rikoskäyttäytymisen myös tiedetään kasautuvan tietyille yksilöille siten, että pieni osa ihmisistä tekee merkittävän osan kaikista rikoksista, varhaisen puuttumisen merkitys kasvaa erityisesti kun päästään puuttumaan nuorten rikosaktiiviseen joukkoon. Tärkeää on koota tilannekuvaa yhdenmukaisesti ja jatkaa työtä painottaen ennalta estävää toimintaa ja moniammatillista yhteistyötä.

Katujengejä on tunnistettu tällä hetkellä noin kymmenen ja edelleen puhutaan noin 200 henkilöstä, siten että avaintoimijoita jengeissä on noin 100 ja noin 100 näiden toimijoiden ympärillä liikkuvaan henkilöä. Ilmiö on vakiintunut, mutta poliisi on hyvin perillä sekä siihen liittyvistä toimijoista että tarvittavista toimenpiteistä. Jengiytyminen lisää rikoksen tekemisen tai uhriksi joutumisen todennäköisyyttä. Tämän vuoksi jengiytymistä ja siihen liittyviä haitallisia ilmiöitä pyritään torjumaan monin eri tavoin. Katujengeihin kuuluvista nuorista ison osan on todettu olevan maahanmuuttajataustaisia. Maahanmuuttajien integrointi yhteiskuntaan on merkittävässä roolissa kun tarkastellaan syrjäytymisen, polarisaation ja segregaatiokehityksen kaltaisia kehityskulkuja. Nämä juurisyyt ruokkivat yhteiskunnallista levottomuutta, joka voi vahvistaa muun muassa jengiytymistä.

Toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ovat lisänneet poliisin ennalta estävän työn vaatimuksia ja samalla sen merkitystä sisäiselle turvallisuudelle. Vuoden 2023 ensimmäisessä lisätlousarviossa hallitus osoitti lisärahoitusta 1,037 miljoonaa poliisin ennalta estävän työn vahvistamiseksi erityisesti suurimmissa kaupungeissa. Tällä rahalla vahvistetaan jo olemassa olevissa rakenteissa poliisin läsnäoloa ja jalkautumista mm. lisätään poliisin näkyvyyttä kouluissa ja sosiaalisessa mediassa ja näin voidaan ennalta ehkäistä nuorten rikoskierteitä ja esimerkiksi jengien vaikutuspiiriin ajautumista. Tämän lisäksi poliisi sai 1,44 miljoonaa nuorten rikoskierteen ehkäisemiseksi painottaen poliisin nopeita tutkinnallisia keinoja nuorten rikoksiin puuttumiseksi.

Näiden lisärahoitusten turvin Helsingin poliisilaitokselle perustetaan koko pääkaupunkiseutua palveleva katujengi-tutkintaryhmä sekä lisäksi uusi ryhmä ennalta estävään toimintaan. Tämän ryhmän tavoitteena on estää uusin katujengien muodostuminen, purkaa olemassa olevia jengejä ja auttaa nuoria irti katujengeistä. Tämän lisäksi pääkaupunkiseudun poliisilaitosten nuorisotutkintaa sekä ennalta estävää toimintaa vahvistetaan. Nyt perustettavan tutkintaryhmän avulla poliisi voi entistä tehokkaammin torjua ilmiötä ja selvittää katujengirikollisuutta.

Poliisille kohdennetun lisärahoituksen lisäksi hallitus osoitti lisärahoitusta myös oikeusministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloille ilmiön torjumiseksi. Annetulla lisärahoituksella sekä uusilla torjunnallisilla keinoilla pyritään vastaamaan tämänhetkisen nuorisorikostilanteen kehityskuluihin.

Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteossa viranomaistoiminnassa on tunnistettu useita kehittämiskohteita, joihin vastaaminen vuoteen 2030 mennessä on tärkeää Suomen ja Suomessa olevien ihmisten turvallisuuden takaamiseksi. Tällaisia kehittämiskohteita ovat poliisin riittävän läsnäolon ja hälytysvasteen turvaaminen kaikkialla Suomessa niin normaalioloissa kuin häiriötilanteissa, ennalta ehkäisevän painopisteen vahvistaminen sekä kyky torjua myös lievempiä rikoksia. Selonteon mukaan tämä tarkoittaa arviolta 8 200 poliisia vuonna 2030, mikä olisi saavutettavissa ilman merkittäviä lisäinvestointeja poliisikoulutusjärjestelmään.

Rikoskierteeseen ja rikolliseen elämäntapaan puuttumisessa rikosprosessin sujuvuus ja rikosvastuun toteutumisen nopeus yhdistettynä tukitoimiin antavat tehokkaimman vasteen. Hallitusohjelmassa on huomioitu oikeudenhoidon voimavarojen turvaaminen, oikeudenkäyntien sujuvoittaminen sekä syyttäjän ja poliisin yhteistyön parantaminen. Hallitus sitoutui myös hallitusohjelmaan kirjatun mukaisesti nostamaan vuoteen 2022 mennessä poliisien määrän 7 500 henkilötövuoteen. Vahvistuvat voimavarat kohdennettiin poliisin operatiiviseen toimintaan muun muassa rikosten selvitysprosenttien parantamiseksi ja poliisin hälytysvasteaikojen turvaamiseksi.

Kotoutumisen onnistumisessa ratkaiseva merkitys on yhteiskunnan vastaanottavuudella ja hyvillä väestösuhteilla. Mitkään kotoutumistoimet eivät ole riittäviä, jos maahanmuuttajia ei haluta hyväksyä yhdenvertaiseksi osaksi yhteiskuntaa. Kotoutumistoimilla on pyrittävä ehkäisemään vähäosaisuuden kasautumista maahanmuuttaneille perheille sekä perheiden ja heidän lastensa että koko yhteiskunnan suotuisan kehityksen vuoksi. Tuoreessa suomalaisessa tutkimuksessa ja tanskalaisessa tutkimuksessa on todettu kotoutumiskoulutuksella olevan vahvat ns. spillovervaikutukset lasten tulevaisuudelle koulutuksessa ja myös rikollisuudessa. Onkin tärkeää huomioida, että satsaukset kotoutumista edistäviin toimiin näkyvät maahanmuuttajavanhempien ja heidän lastensa pärjäämisessä pitkällä aikajänteellä.

Eduskunnan vastikään hyväksymällä kotoutumislain kokonaisuudistuksella tehostetaan ja nopeutetaan kotoutumista ja tavoitetaan nykyistä enemmän haavoittuvassa asemassa olevia maahanmuuttajia ja työvoiman ulkopuolella olevia, etenkin pitkään kotona lapsia hoitavia vanhempia kuntien tarjoamiin kielitaitoa, koulutusvalmiuksia ja työllistymistä edistäviin kotoutumispalveluihin mahdollisimman pian maahanmuuton jälkeen. Kotoutumista edistävästä palveluista sovitetaan yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin pohjalta.

Keskusteltaessa maahanmuuttajaperheiden lasten ja nuorten rikollisuudesta on syytä huomata, että maahanmuuttajanuoret ovat ylliedustettuja myös rikosten uhritilastoissa. Esimerkiksi viharikosten tai koulukiusaamisen uhriksi joutuminen on yleisempää maahan muuttaneiden kuin muiden suomalaisnuorten keskuudessa. Etenkin ulkomailla syntyneet pojat kokevat muita suomalaisnuoria yleisemmin väkivaltaa ja voivat huonommin.

Rikollisuudella oireileminen on osoitus lasten ja nuorten pahoinvoinnista. Hallitus on edistänyt heikommassa sosioekonomisessa asemassa olevien lasten ja nuorten yhdenvertaista mahdollisuutta koulunkäyntiin muun muassa edistämällä tarveperusteista varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rahoitusta, millä on tutkitusti ollut myönteinen vaikutus sosioekonomisesti heikompien ja maahanmuuttajaperheiden lasten koulumenestykseen. Ohjaamojen matalan kynnyksen palvelut parantavat myös ulkomaalaistaustaisten nuorten mahdollisuuksia löytää heitä tukevien palveluiden pariin. Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden nuorten mahdollisuutta aikuistumisen tukeen on ulotettu tämän hallituksen aikana 21 ikävuodesta 25 ikävuoteen, mikä osaltaan vähentää tämän haavoittuvassa asemassa olevan ryhmän syrjäytymisen riskejä. Seuraavalla hallituskaudella on tarpeen jatkaa toimia, joilla lasten ja nuorten koulutuspolkuja ja mahdollisuuksia vahvistetaan taustasta riippumatta sekä ehkäistään sosioekonomista asuinalueiden eriytymistä kaupungeissa.

Kotoutumisen onnistumista voidaan mitata eri mittarein. Esimerkiksi kotoutumispolitiikan 56 maan MIPEX-vertailussa Suomi on sijalla 2, mutta toisaalta maamme afrikkalaistaustaiset raportoivat syrjintää huomattavan paljon muihin Euroopan maihin verrattuna.

OECD-maiden välisessä vertailussa on tarkasteltu maahanmuuttajien integroitumisen mittareita kattavasti. Kotoutumisen mittareissa parhaiten menestyvät ns. maahanmuuttoyhteiskunnat, kuten Kanada, Yhdysvallat, Australia ja Uusi-Seelanti. Kanadassa maahanmuuttajien kotoutumista edistetään panostamalla kulttuuriryhmien rakentaviin kohtaamisiin, monikulttuurisuuden arvoistamiseen ja maahanmuuttajien kaksikulttuuriseen orientaatioon. Myönteisiä merkkejä kotoutumisesta näkyy myös Kanadan rikostilastoissa, joissa ei 35 vuoden seurantajaksossa 1970-luvulta 2010-luvulle havaittu yhteyttä maahanmuuton kasvun ja rikollisuuden lisääntymisen välillä.

Muun muassa maahanmuuttajayhteisöjen historia, syyt maahantuloon, ikä- ja sukupuolirakenne sekä sosioekonominen asema vaikuttavat rikosalttiuteen kotoutumisjärjestelmän ja yhteiskunnan vastaanottavuuden ohella. Maiden suoraviivainen vertaileminen maahanmuuttajien rikollisuuden tai nuorisorikollisuuden osalta ikään kuin kotoutumisen onnistumisen indikaattorina on siten harhaanjohtavaa.

Helsingissä 27.3.2023

Sisäministeri Krista Mikkonen

VN/7048/2023-SM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: